

KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK

Készítette: Fenyvesi Judit
2016.

Elhangzott a Felkészítés a könyvtárhasználati tehetségfejlesztésre a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny új koncepciójának tükrében c. szakmai továbbképzés keretében.
2016.10.10.

Kerettantervi követelmények

- A könyvtári információs rendszer szolgáltatásainak rendszerezése, felhasználása a tanulásban.
- Könyvtári szolgáltatások irányított alkalmazása.
- Könyvtárközi kölcsönzés funkciójának megértése.
- Könyvtári és közhasznú adatbázisok használata.
- Rendszeres, a céloknak megfelelő könyvtár- és internethasználat.

Könyvtári szolgáltatások rendszerezése

I. Dokumentumszolgáltatás – tartalomszolgáltatás

- különböző dokumentumtípusok kölcsönzése
 - dokumentum lejáratí idejének hosszabbítása interneten, telefonon keresztül is
 - előjegyzés szolgáltatás, e-mail küldése a beérkezett dokumentumról
 - speciális esetben házhozszállítás
- helyben használat
 - használathoz eszközök biztosítása
 - nyugodt környezet biztosítása

I. Dokumentumszolgáltatás – tartalomszolgáltatás

- másolatszolgáltatás
 - magánhasználatra, díjfizetés ellenében
 - nem magáncélú felhasználásra, kizárólag szerzői jogvédelem alá nem eső dokumentumok másolata - engedélyhez kötött, díjköteles
- könyvtárközi kölcsönzés – Országos Dokumentum-ellátási Rendszer keretei között, az országos lelőhely-nyilvántartás segítségével

II. Információszolgáltatás

- felvilágosítás, tanácsadás, kapcsolatteremtés az olvasóval
- tájékoztatás
 - a könyvtár saját szolgáltatásairól, használati szabályzatáról
 - a könyvtár gyűjteményéről, összetételéről
 - más könyvtárak szolgáltatásairól
- a könyvtár honlapján blog működtetése

II. Információszolgáltatás

- általános és szakirodalmi információk nyújtása (telefonon és e-mail-ben is)
 - állománya saját katalógusai, számítógépes adatbázisai alapján
 - külső adatbázisok, közös katalógusok alapján (MOKKA, Hungaricana, Arcanum Digitális Tudománytár, MATARKA, MEK, EPA, EBSCO)
- irodalomkutatás, bibliográfiák készítése

Rendezvények, programok

- kiállítások, rendezvények megnyitói
- konferenciák
- előadások különböző témában
- író-olvasó találkozók
- vetélkedők, versenyek
- pályázatok rendezvényei
- kötetbemutatók
- szakköri foglalkozások
- olvasótáborok szervezése

Képzés, oktatás

- könyvtárlátogatás, könyvtár bemutatása különböző csoportoknak
- könyvtárlátogatók segítése, képzése az információkeresésben, adatgyűjtésben, megbízható adatbázisok megtalálásában
- könyvtárhasználati órák
- biblioterápia
- a közösségi szolgálatukat teljesítő diákok fogadása

A könyvtári szolgáltatások rendszerezése könyvtártípusok szerint

- nemzeti könyvtár
 - dokumentum és információszolgáltatásai elsősorban a nemzeti irodalom gyűjtésén, archiválásán és bibliográfiai számbavételén alapulnak
 - funkcióit alapvetően helyben használattal látja el
 - kiemelt feladata a nemzeti dokumentumtermés egyetemes hozzáférhetővé tétele, kulturális örökségünk védelme

A könyvtári szolgáltatások megszervezése könyvtártípusok szerint

- közkönyvtár
 - a könyvtári rendszer elsődleges elérési pontja, gyűjtőköre általános
 - legfőbb feladata a különféle felhasználók sokrétű igényének ellátása
 - helyismereti gyűjtemény gondozása, szolgáltatása
 - bekapcsolódik a település kulturális életébe (rendezvények)
 - szociális funkciókat lát el
 - hagyományos feladatköre (nevelés, tájékoztatás, szórakoztatás) mellett tanulástámogatást biztosító szolgáltatások nyújtása

A könyvtári szolgáltatások rendszerezése könyvtártípusok szerint

- szakkönyvtár
 - adott tudományterülethez kapcsolódó szakirodalmi és információs igények ellátása
 - teljes körű információszolgáltatás nyújtása
 - tudományra orientált tájékoztató eszközök (szakbibliográfiák, szakirodalmi adatbázisok) készítése
 - témafigyelés, irodalomkutatás, újdonságértesítő szolgáltatások

A könyvtári szolgáltatások rendszerezése könyvtártípusok szerint

- felsőoktatási könyvtár
 - oktatási és kutatási feladatok hatékony szolgálata
 - nyilvános könyvtári funkciókat is elláthat
 - kutatók ellátása szakkönyvtári szolgáltatásokkal
 - tanulási forrásközpont
 - kutatómódszertani és könyvtárhasználati képzés

A könyvtári szolgáltatások rendszerezése könyvtártípusok szerint

- iskolai könyvtár
 - alapfeladata az iskolai képzés és nevelés támogatása
 - a szolgáltatások működtetését az iskola pedagógiai programja és tanterve határozza meg
 - munkakönyvtárként és forrásközpontként működik, közösségi tér, barátságos helyszín
 - könyvtárhasználati órák és forrásalapú tanórák helyszíne, ahol a diákok megtanulják az önálló tanulás, információkeresés és feldolgozás módszereit

A könyvtári szolgáltatások rendszerezése könyvtártípusok szerint

- információs műveltség fejlesztése, olvasóvá nevelés, ehhez kapcsolódó programok szervezése
- tankönyvek biztosítása, tankönyvellátás segítése
- közösségi szolgálatokat végző diákok foglalkoztatása
- könyvtárszakos hallgatók gyakorlóhelye

Iskolai könyvtár jövője?

- az iskolai könyvtárak szerepe is rohamosan változik
- csökken a hagyományos dokumentumok használata, kölcsönzése
- egyik lehetőség, ennek a szerepváltozásnak a megvalósításához, ha egy iskolai könyvtár az iskolai tudásmenedzsment központjává válik

Bibliográfia

- Dömsödy Andrea: Könyvtári szolgáltatások az iskolákban. In.: Könyv és Nevelés. XII. évf. 2010 / 1. sz. URL:
http://olvasas.opkm.hu/portal/felso_menusor/konyv_es_neveles/konyvtari_szolgaltatasok_az_iskolakban
Utolsó letöltés: 2016.10.06.

Bibliográfia

- Ferenczy Endréné: A könyvtári modell. p. 293-354. In.: Könyvtárosok kézikönyve 3. köt. Budapest: Osiris, 2001. 356 p.
- Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár – Használati Szabályzat 2016
URL:
http://www.fszek.hu/hasznalat/?article_hid=31189. Utolsó letöltés: 2016.10.09.

Bibliográfia

- Gál Tibor - Kiss Adrien: Szolgáltatások a különböző könyvtártípusokban.

URL:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_16_szolgaltatas_menedzsment_scorm_02/238_szolglatsok_a_klnbz_knyvtrtpusokban.html. Utolsó letöltés: 2010.10.06.

Bibliográfia

Méliusz Juhász Péter Könyvtár – Könyvtári
szolgáltatások

URL:

<http://www.hbmk.hu/web/guest/alapszolgalattasok>. Utolsó letöltés: 2016.10.08.